

TÜRKLÜK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI

**ŞÜKRÜ HALÛK AKALIN
ARMAĞANI**

*RESEARCHES IN TURKOLOGY
STUDIES IN HONOUR OF
ŞÜKRÜ HALÛK AKALIN*

Editörler

Prof. Dr. S. Dilek YALÇIN ÇELİK Hacettepe Üniversitesi

Prof. Dr. Emine YILMAZ Hacettepe Üniversitesi

Dr. M. Samet KUMANLI

TÜRK LÜK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI
ŞÜKRÜ HALÜK AKALIN ARMAĞANI
RESEARCHES IN TURKOLOGY
STUDIES IN HONOUR OF ŞÜKRÜ HALÜK AKALIN

Editörler

Prof. Dr. S. Dilek YALÇIN ÇELİK Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Emine YILMAZ Hacettepe Üniversitesi
Dr. M. Samet KUMANLI

Akçağ Yayınları: 1749

Armağan Kitaplar: 10

ISBN: 978-605-342-725-4

1. Baskı: Ankara 2022

Makalelerin içeriğı ile ilgili tüm hukuki sorumluluk yazarlarına aittir.

Kapak ve Sayfa Tasarımı: Arda AZMUŞ

Kapak: Kitapta yer alan makalelerin adlarından raslantısal olarak oluşturulmuş bulutu ve Şükrü Halûk Akalın.

Kültür ve Turizm Bakanlığı

Yayıncılık Sertifika No: 44397

© Akçağ Yayınları 2022

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak Akçağ Basım Yayım Pazarlama A.Ş.'ye aittir. İzinsiz olarak kısmen veya tamamen çoğaltılıp yayımlanamaz.

AKÇAĞ BASIM YAYIM PAZARLAMA A.Ş.

Saraykent Sanayi Sitesi, Saray Mah. 52. Sok. No. 23

Kahramankazan - ANKARA

Tel : 312 432 17 98 - 473 63 10

Faks : 312 432 28 52

www.akcag.com.tr

akcag@akcag.com.tr

İÇİNDEKİLER

Sunuş	
Prof. Dr. S. Dilek YALÇIN ÇELİK /	13
Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın'ın Akademik Yaşam Öyküsü	
Mustafa Samet KUMANLI /	17
Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın Kaynakçası	
Öğr. Gör. Sinan YALÇINKAYA /	25

MAKALELER

Kamal ABDULLA	
Mifolinqvistikaya Giriş, yaxud “Qarşı Yatan Qara Dağ” /	47
Gızılgül ABDULLAYEVA	
İzafet ve İsim Tamlamaları Paralelliğinde Demokrasileşmenin Milli Esası /	53
Belgin Tezcan AKSU	
İl ve İlçe Adlarının Yapı Özellikleri ve Söyleyiş Farklılıkları /	61
Mustafa ARGUNŞAH	
Harezmi Türkçesi Kur'ân Tercümesi (Meşhed Nüshası 293) Yayımı Üzerine Görüşler II: Bazı Düzeltme Önerileri /	91
İbrahim Ahmet AYDEMİR	
Türkçede Devamlılık Gösteren İlgili Cümleleri /	115
H. Dilek BATİSLAM	
Ahmedî'nin Bülbül Kasidesi /	125
Nesrin BAYRAKTAR	
Ali Seydi'nin <i>Resimli Kamus-ı Osmani</i> Adlı Eserinde B Harfi Örneğinde Tanımlama ve Tanıklama (Örnekleme) /	143

Sunuş

Bölümümüz öğretim üyesi, Hacettepe Üniversitesi Sözlük Bilimi Uygulama ve Araştırma Merkezinin kurucu müdürü, Türk İşaret Dili Çalışmaları ve Uygulamaları Ana Bilim Dalı Başkanı, Türk Dil Kurumu eski Başkanı Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın ile yüz yüze ilk karşılaşmam, yakından konuşma ve akademik iş birliği içerisine girmem, 2012 yılı yaz aylarına denk gelir. Kendisi kapı komşum olmuştu. Odası, benim odamın tam karşısındaydı. Yıllarca karşı kapım bir duvar ve set iken o yaz ardına kadar açılmıştı.

Şükrü Halûk Bey, Türk Dil Kurumundaki görev süresini tamamlamış bölüme asıl işi olan akademisyenliğe dönmüştü. O sırada ben Bölüm Başkan yardımcısıyım. Yaz ayları ders dönemi bitince Beytepe sakin olur. İş olmayan pek gelmez. Genellikle yöneticiler, genç asistanlar ve sırası ile nöbet tutanlar ile değişmez birkaç akademisyen bölüme uğrar. O yaz geçmişteki yıllarda olduğu gibi ben üniversitedeyim. Okula gittiğimde her sabah karşı kapım açılıyor. Hoca, “Günaydın Dilek nasılsınız?” sözleri ile beni selamlıyor ve odasına geçip bilgisayarda çalışmaya başlıyordu. Başlangıçta kendisini tanımadığım için mesafeli bir biçimde kendisini selamlıyordum. Merak ediyordum. Zamanla “merhaba nasılsın” soruları “ne çalışıyorsunuz, nelerle uğraşıyorsunuz” sorularına dönüştü.

Bir gün bilgisayar bilimleri ile Türkoloji arasındaki bağı anlattı. Tam bir teknoloji meraklısıydı. Sonra “Ne çalışıyorsunuz böyle Hocam” dediğimde, “Ders Notları” dedi. Dönem başlamadan öğrenciler için bilgisayar ortamında ders notları hazırlıyordu. Yıllarca bürokratik yapmış olan kendisi, dönem içerisinde vereceği dersler belli olduktan sonra onları tekrar gözden geçiriyordu. Teknoloji bu kadar gelişmemiştii. Sınıflarda bizler tahtaya yazı yazıyor, derslerimizi sözlü olarak anlatıyorduk. Pandemi başlamamıştı. Şimdi hepimiz hızlı bir şekilde sanal ortam ve bilgisayar desteği ile ders vermeye doğru evrimleştiğimiz ama o yıllarda, bölümde kimse, ben dahil, sanal ortamda ders anlatımı yapmamıştık. Oysa hoca, her bir ders ve her bir hafta için Power Point sunular hazırlıyordu. Notları, metinleri ciddiyetle bilgisayara aktarıyordu. Şa-

şırıyordum. Vereceği dersler onun için neydi ki, hepsini ama hepsini bir çırpıda gözü kapalı anlatabilirdi. Deneyim, birikim, tecrübe... Daha ağzını açmadan ders biterdi. Öyle yapmadı. Hiçbir zaman hazırlıksız, teknoloji desteği olmadan derse girmede.

2013 yılında Bölüm Başkanı olmuştu. Köklü üniversitelerde geleneksel kurum yapısını aşmak, itaat ve saygı ile bilimsel çalışma arasındaki ayrımı yapabilmek ve bir dengede tutabilmek biraz zordur. Bilenler bilir... Senelerce kurum başkanlığı yapan Şükrü Halûk Akalın, alışık olmadığımız bir sistemde bölümü yönetti. Gençler hiç olmadığı kadar kendilerini ifade etme fırsatı yakaladı. Her şey, konuşulur hâle geldi. Yeni yönetimi anlayamayanlar vardı, şaşırınlar....

Bölüm başkanlığı döneminde öğrenleri Hoca ile yemeğe gitmeye başlamıştım. Benim için kazanç dolu bir dönem olduğunu söyleyebilirim. Yazılarını, projelerini, yurt dışı çalışmalarını, vizyonunu görüyor ve anlamaya çalışıyordum. Her şeyden çok da durmadan çalışmasına, durmadan yazı yazıp üretmesine, sempozyum ve seminerlere katılmasına şahit oluyordum. Kimseyle yarışmıyordu, kimseyle uğraşmıyordu. Tek yarışı kendisiyleydi. Bana göre en güzel yarış da böyle bir yarışı.

Akademik Teşvik Ödeneği, öğretim üyeleri için Devlet tarafından verilen sadece ekonomik temelli bir destek olarak algılanmamalı. Bu o öğretim üyesinin yıl içerisindeki çalışması ve akademik üretiminin de bir göstergesidir. Çok yönlü bir değerlendirmedir ve bir gurur tablosudur çoğumuza göre. Akademik Teşvik Ödeneği ilk olarak 2015 yılında verilmeye başlandığında kimse buna hazırlıklı değildi. Çoğu kişi o yıl Teşvik ödeneği için başvuruda bulunamamıştı bile. Şükrü Halûk Akalın, bölümde en yüksek puanı alan kişiydi. Açık ara diğer yıllarda da bölümün en yüksek puanlarını onun çalışmaları aldı. Akademik Teşvik Ödeneğini her yıl ben de aldım. Üst sıralarda da bulundum. Ama hep arkasından geliyordum. Çalışıyordum, iş disiplini vardı, gayretim, isteğim.... Hiçbir zaman kendisine yetişemedim. Kimseler de yetişemedi. Bölümü bırakın kimi yıllarda Edebiyat Fakültesinin ilkleri arasında yer aldı. Diyorum ya kendisi ile yarışıyordu.

Bölüm Başkanlığı, Dekanlık, Kurum Başkanlığı yapmıştı. Merkezler açmış, ana-bilim dalı kurmuştu. Sempozyumlar düzenlemiş, yurt dışından öğretim üyelerini ağırlamıştı. Projeler yönetmiş, çeşitli dernek ve kurumların bilim kurullarında yer almıştı. Cumhurbaşkanlığı düzeyinde ödülü bile vardı. Tüm bunlar olmasına rağmen ortalığa düşmüyor, ben demiyordu. Sessiz ve derinden ilerliyordu. Çalışmadığı, yazmadığı, üretmediği yıl, dönem, gün yoktu.

Çalışmalarını merak edenler biyografisine baktıklarında çarşaf çarşaf yazılarını, çalışmalarını, sözlü sunumlarını göreceklerdir. Ben arka pencerede görünmeyenleri yazmak istedim. Çalışkanlığını, yaratıcılığını gözlemleyen birisi olarak bir kez daha dillendirmek. Üstelik bir dil çalışanı da değildim. Edebiyatçıydım. Dil çalışanları kendisini daha iyi anlayıp anlatacaklardır. Daha iyi takip edip değerlendireceklerdir.

Bu armağan kitap bize gösterdi ki çoğu akademisyen Şükrü Halûk Akalın'ı ben-
den daha iyi tanıyıp anlamışlar. Bilimsel anlamdaki yazılarıyla da bunu bize anlat-
mışlar.

Kendisi için bir armağan kitap hazırlamak istediğimde ve bunu diğer öğretim
üyeleri ile paylaştığımda 2021 yılı Nisan ayıydı. Önce herkese açık bir davet mi yap-
alım diye düşündüysek de sonra bundan vazgeçtik, işin altından kalkamayacağımızdan
korktuk. O yüzden isme davet gitti. Kasım ayına geldiğimizde yurt içi ve yurt dışın-
dan neredeyse davet ettiğimiz herkes bize bir yazı ile geri döndü. Elli yazıdan olu-
şan bir liste ortaya çıktı. Başta Hacettepe Üniversitesi olmak üzere ülkemizin çeşitli
üniversitelerindeki meslektaşlarımızın, Şükrü Halûk Bey'in yetiştirdiği öğrencilerin
yanı sıra Azerbaycan'dan, Kazakistan'dan, Rusya'dan, Polonya'dan, Macaristan'dan,
Sırbistan'dan Türkologların gönderdiği makalelerle bu armağan uluslararası bir kita-
ba dönüştü. Açık yazı daveti yapsaydık bu işin altından kalkmak zor olacakmış şimdi
anlıyorum. Eminim kendisi de bu listeyi ve yazıları görünce mutlu olacaktır.

Bölümümüz öğretim üyesi Şükrü Halûk Akalın, yaklaşık kırk üç yıllık akademik
çalışma döneminden sonra 16 Şubat 2022 emekliye ayrıldı. Bu kitabın onun için en
değerli emeklilik armağanı olacağını düşünüyorum. Emeklilik yaşamında sevdikle-
rinden bir anı olarak...

Armağan kitap için yazılarını göndererek katkıda bulunanlara, sayfa tasarımı
yapan Arda Azmuş'a, *Şükrü Halûk Akalın Armağanı*'nı yayımlayan Akçağ Yayınevi-
ne gönül dolusu teşekkürlerimi sunuyorum. Bu arada, atladığımız, unuttuğumuz aka-
demisyenler için de kusurlarımızı bağışlamalarını diyorum.

Güzellikler hocanın, kusurlar bizimdir.

Prof. Dr. S. Dilek Yalçın Çelik
Beytepe, Ankara
15 Mart 2022